

Yhteiskunnan
taloudellinen ja
sosiaalinen
kestävyys yli ajan ja
yhteiskunnallisten
muutosten

Maria Vaalavuo

12.12.2025

Turun yliopiston
sosiaalipolitiikan oppiaineen
60 v. juhlaseminaari

Finnish Institute for
Health and Welfare

Mitä sosiaalinen kestävyys on?

- Hyvinvoinnin takaaminen nykyisille ja tuleville sukupolville.
- Hyvinvoinnin korkea taso ja sen reilu jakaantuminen.
- Tärkeää: pidetään huolta instituutioista ja pääomista/resursseista, jotka mahdollistavat hyvinvoinnin nyt ja myöhemmin.

TIETOA PÄÄTÖSTEN TUEKSI

Policy Brief – SustAgeable – No. 3/2025

Hyvinvoinnin oikeudenmukainen jakautuminen on sosiaalisesti kestävä yhteiskunnan peruspilari

Sosiaalinen kestävyys tarkoittaa hyvinvoinnin oikeudenmukaista jakautumista ja sen turvaamista myös tuleville sukupolville. Sosiaalista kestävyyttä ei voi erottaa ekologisesta tai taloudellisesta kestävyydestä. Kaikkien kestävyiden osa-alueiden parempi huomioiminen päätöksenteossa vaatii ymmärrystä hyvinvoinnista kaikilla hallinnonaloilla. Esitämme johtopäätöksiä neljä ohjenuoraa mittareiden luomiseksi, jotta sosiaalinen kestävyys saataisiin

Sosiaalinen kestävyys

- Sosiaalisesti kestävässä yhteiskunnassa kaikilla jäsenillä on mahdollisuus tavoitella ja saavuttaa hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa.
 - ”kaikki jäsenet” = oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo
 - ”hyvinvointi” = päätavoite, joka voidaan määritellä aika joustavastikin
 - ”nyt ja tulevaisuudessa” = aikajänne
- Sosiaalinen kestävyys moniulotteinen käsite, joka sisältää yksilön, yhteisön ja hallinnon tasot
- Mikä olisi se ”kanarialintu”, joka kertoisi sosiaalisen kestävyuden muutoksista tehokkaimmin?

JOHTOPÄÄTÖKSET

1. Hyvinvoinnin osa-alueita tulisi ottaa huomioon laaja-alaisesti.
2. Hyvinvoinnin jakautumista yhteiskunnassa tulee tarkastella monipuolisesti.
3. Hyvinvointia tulee mitata niin subjektiivisilla kuin objektiivisilla mittareilla.
4. Sosiaalisen kestävyuden mittarit tulisi johtaa hallinnonalan toiminnasta.

Hyvinvoinnin jakautuminen

Mitä hyvinvointi on?

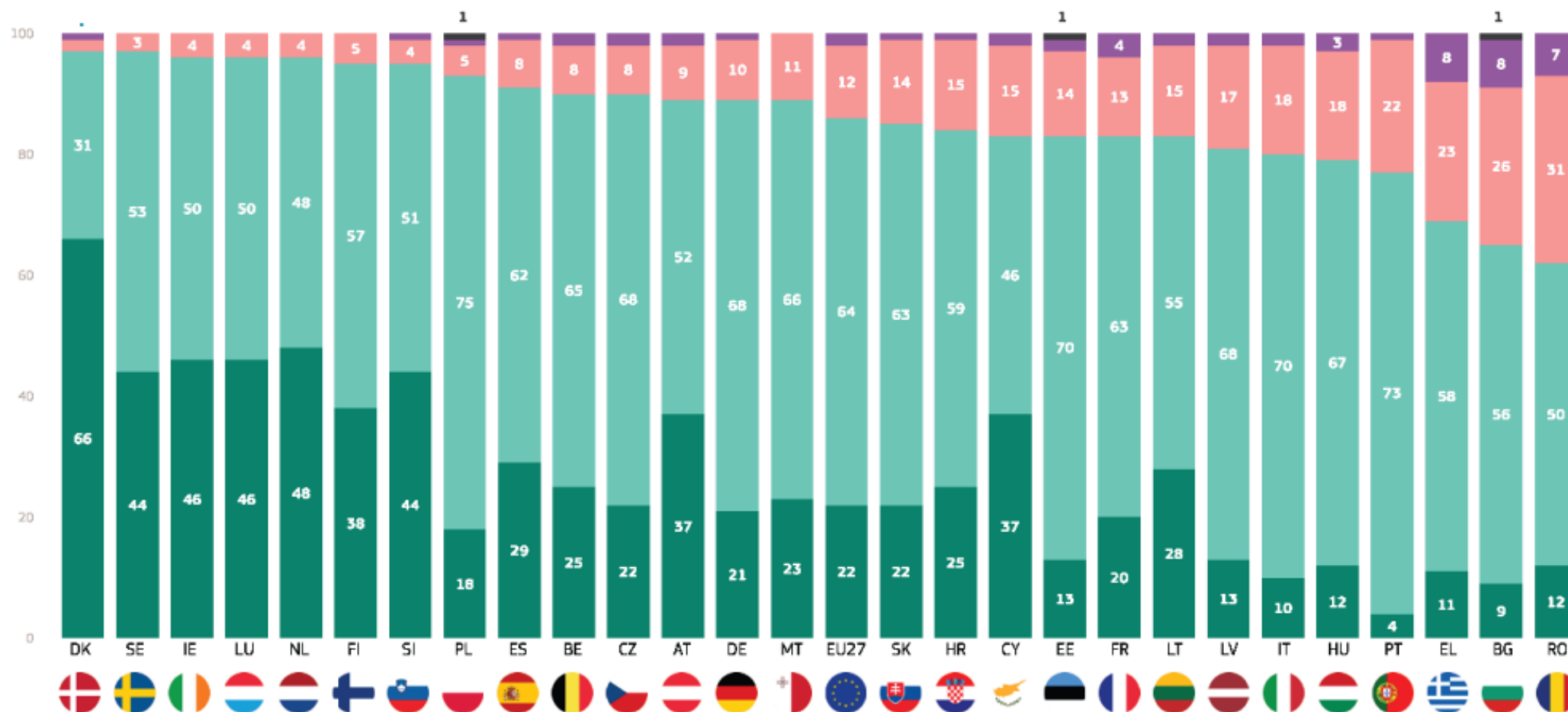
- Taloudellinen hyvinvointi tulojen ja varallisuuden perusteella
- Tyytyväisyys elämäään, ihmissuhteisiin, taloudelliseen tilanteeseen...
- Onnellisuus
- Merkityksellisyys, osallistuminen
- Terveys
- Luottamus

Jakautuminen keiden välillä?

- Ikäryhmien ja sukupuolten
- Sukupolvien
- Tulo- ja sosiaaliluokkien
- Väestöryhmien (esim. vähemmistöt, maahanmuuttajat)
- Alueiden (naapurustojen, kuntien, hyvinvointialueiden, valtioiden)

Onnellinen kansa

D70. On the whole, are you very satisfied, fairly satisfied, not very satisfied or not at all satisfied with the life you lead? (%)

ST101 Apr/May 2024

Very satisfied Fairly satisfied Not very satisfied Not at all satisfied Don't know

EUROBAROMETER REPORT
APRIL - MAY 2024

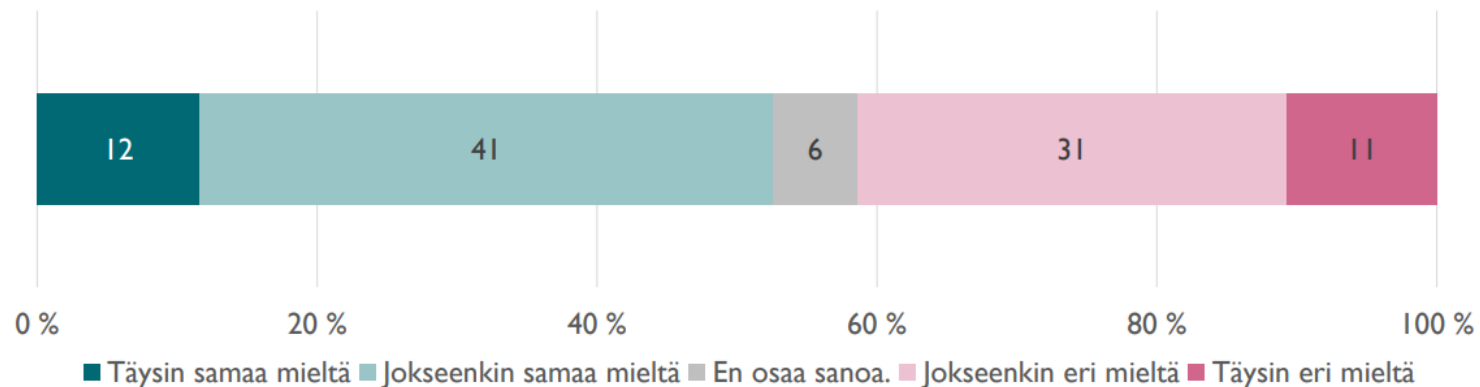

Mitä merkitystä sosiaalisella
kestävyydellä on maailman
myllerryksissä?

Demokratian rapautuminen ja ääriliikehdintä

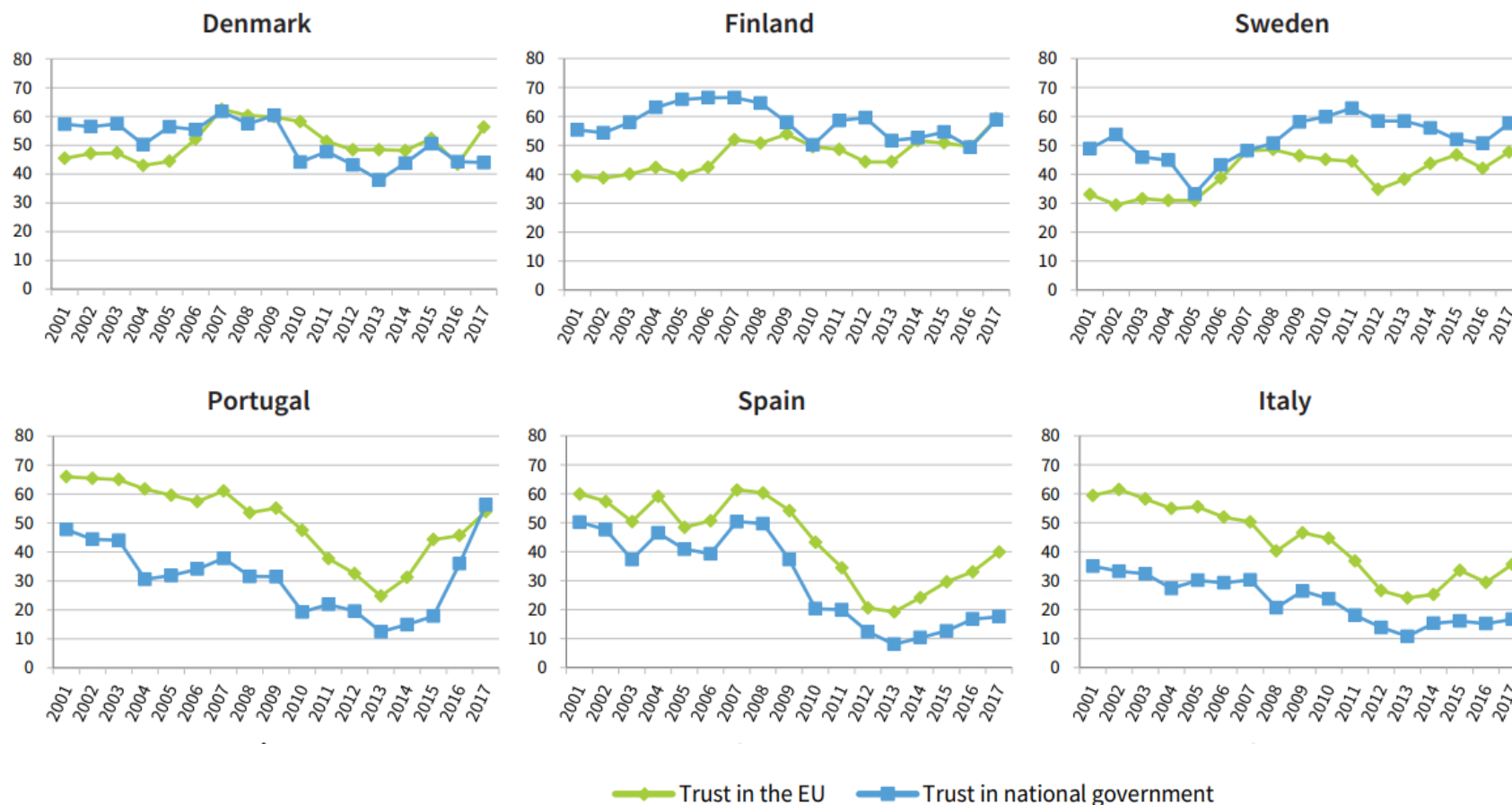
- Sosiaalinen kestävyys linkittyy hyvinvointivaltion legitimizeettiin ja demokratian toimivuuteen
- Demokraattinen osallistuminen ja demokraattiset prosessit yksi peruspilari sosiaalisessa kestävyydessä – itsestäänselvyys
- Tekijät, jotka rapauttavat sosiaalista kestävyyttä laajemmin, vaikuttavat myös demokratian toimintamahdollisuuksiin
- Luottamus siihen, että demokraattinen järjestelmä tarjoaa parhaat keinot vastata erilaisiin kriiseihin
- Prosessit vs. lopputulemat: miten päätöksiä tehdään on tärkeää, vaikka lopputulema satuttaisikin

Poliittinen keskustelu saa minussa aikaan vihan tunteita (kaikki, %)

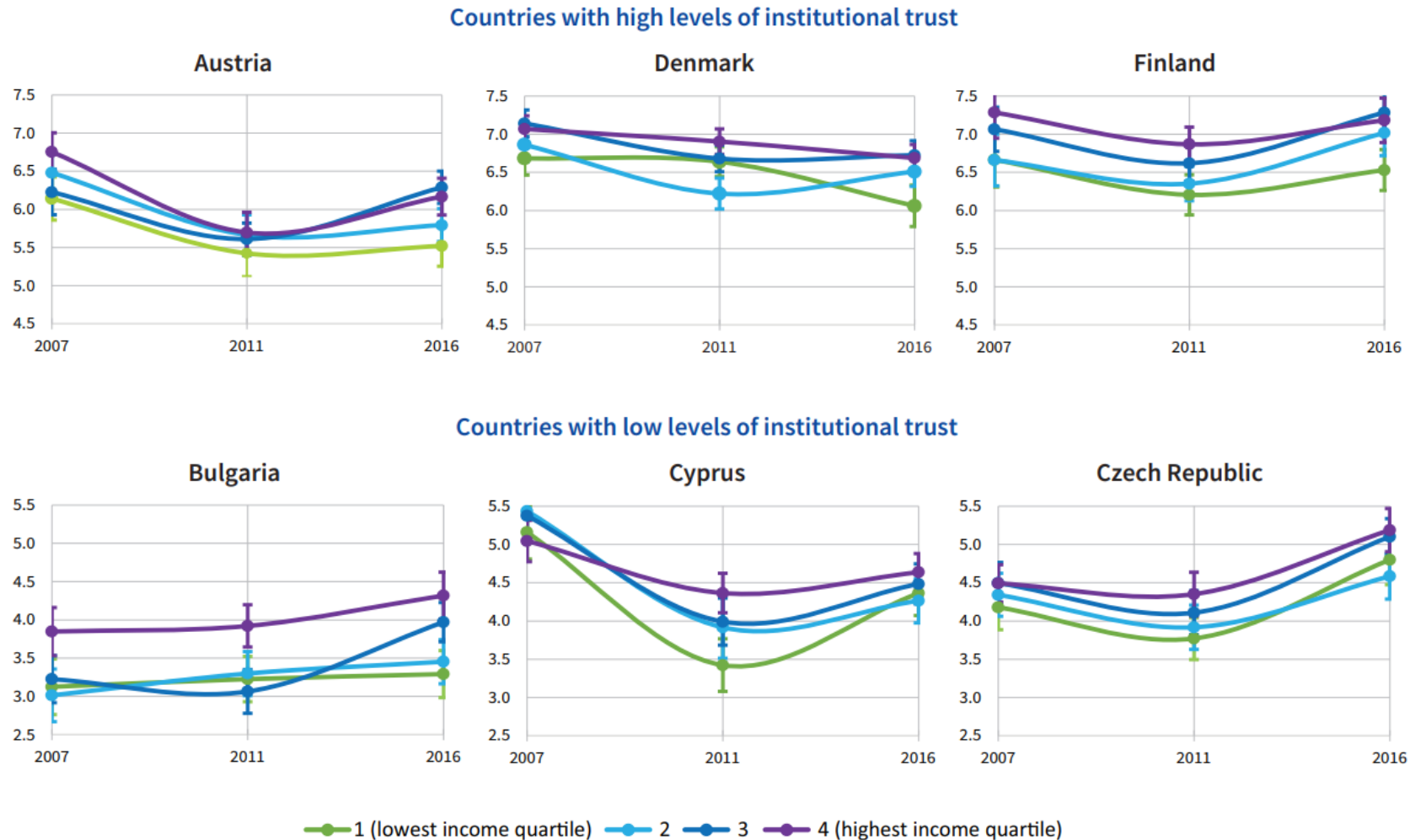
Suomessa korkein luottamus kansallisiin poliittisiin instituutioihin (2016)

Figure 1: Long-term trends for trust in national government and in EU institutions – northern and western Member States (%)

Luottavatko kaikki?

Figure 15: Overall trust in institutions, by income quartile, 2007, 2011 and 2016

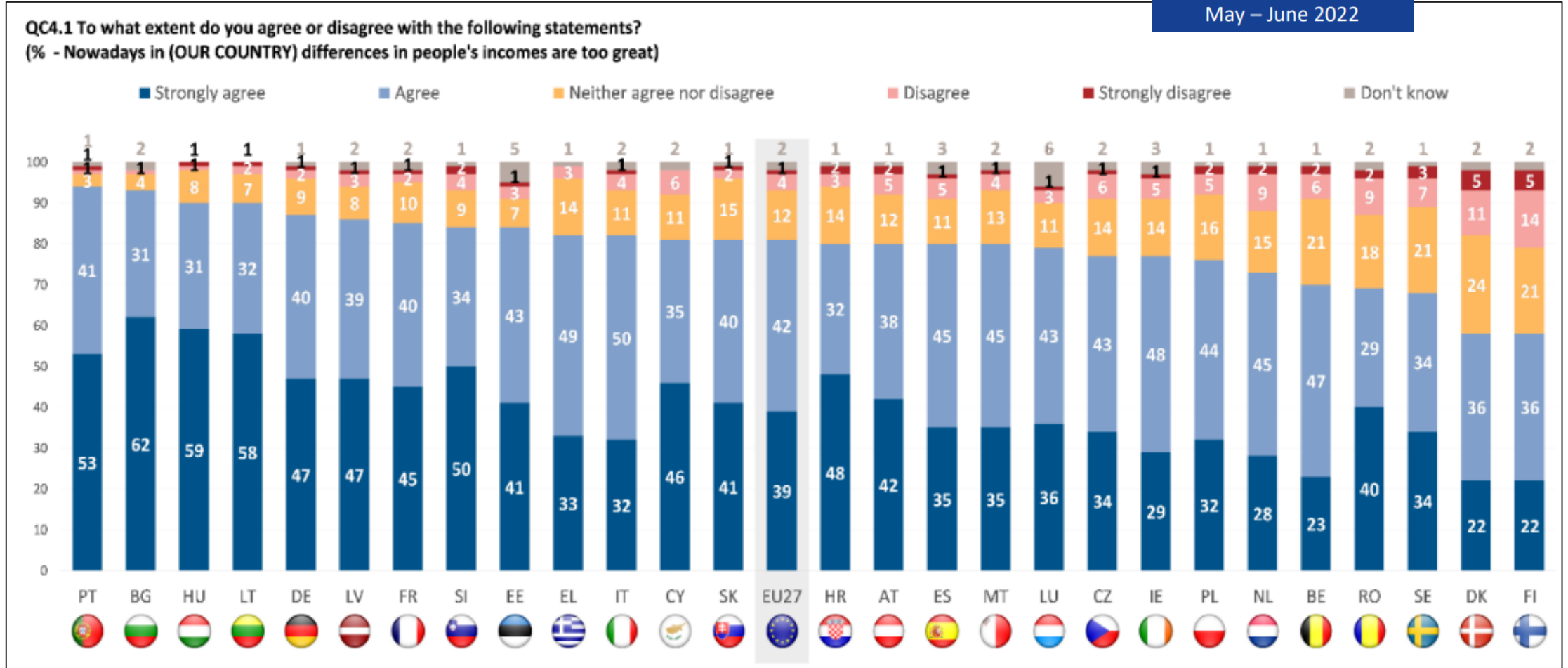

Notes: Trust measured on 10-point scale where 1 = 'do not trust at all' and 10 = 'trust completely'. For comparing the quartiles within each survey year, vertical lines around each estimate show 95% confidence intervals. Estimates with overlapping confidence intervals can be considered as not differing significantly from each other.

Source: Authors' calculations based on EQLS

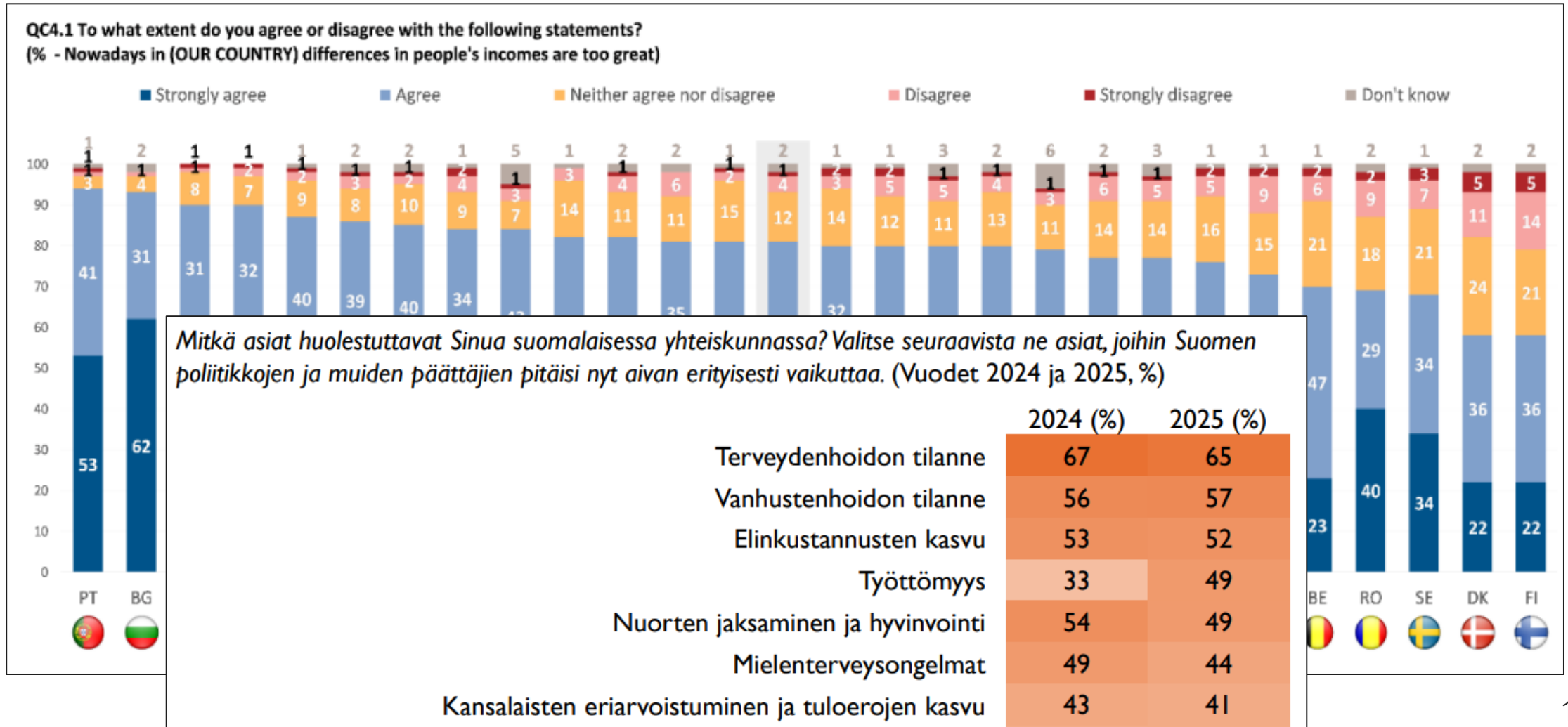
Tuloerojen on nähty olevan yhteydessä luottamukseen – Suomessa tuloerot koetaan vähäisemmiksi kuin muualla

Special Eurobarometer 529
May – June 2022

Toisaalta tuloerot ja eriarvoisuus päätyvät top10 huolenaiheisiin (E2:n tutkimus)

Special Eurobarometer 529
May – June 2022

Geopoliittiset kriisit ja turvallisuus

- Ukrainan sodan myötä turvallisuus, niin arjessa kuin geopoliittisesti, on noussut ykkösprioriteetiksi monin tavoin
- Sosiaalinen kestävyys voidaan nähdä kansakunnan yhteen hitsaavana tekijänä, joka mahdollistaa suuriin kriiseihin puuttumisen
- Liittyy myös luottamukseen maan poliittiseen johtoon, tutkittuun tietoon ja asiantuntijoihin kuin muihin kansalaisiin
- Sosiaalinen kestävyys = resilienssi ulkoisten ja sisäisten uhkien edessä
- Sosiaalinen kestävyys huoltovarmuustekijä

Mustat joutsenet ja prioriteettien muutokset

EUROBAROMETER REPORT
APRIL - MAY 2024

QA5. What do you think are the two most important issues facing the EU at the moment? (MAX. 2 ANSWERS)
(% - The most mentioned answer by country)

Ilmastonmuutos ja ekologiset kriisit

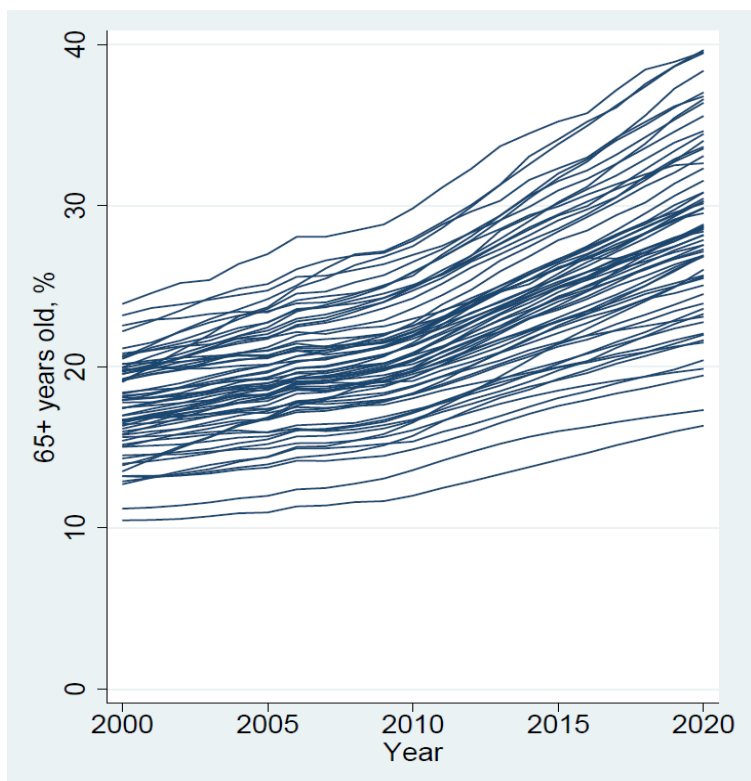
- Miten vastata aikamme suurimpiin kysymyksiin?
- Lupaus siitä, ettei niillä, joilla menee jo heikommin, mene entistäkin heikommin ilmastopolitiikan päätösten myötä
- Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus, tulevien sukupolvien oikeus hyvinvointiin
- Ei ole hyvinvointia ilman tervettä planeettaa; eri kestävyysulottuvuudet pitäisi alkaa nähdä yhtenä kokonaisuutena
- Kuka hyötyy eniten nykyjärjestelmästä, joka riskeeraa planeettamme hyvinvoinnin? Voisiko ekologinen murros lisätä myös sosiaalista oikeudenmukaisuutta?

Väestörakenteen muutos

- Hyvinvointivaltion taloudellinen pohja
- Alueelliset erot Suomen sisällä
- Aktiiviset äänestäjät painottuvat kasvavaan vanhempaan ikäryhmään
- Sukupolvien välinen vastakkainasettelu resurssien jakamisessa
- Maahanmuuttoon liittyvät taloudellisen ja sosiaalisen kestävyyskysymykset

Manner-Suomen seutukuntien väliset erot 65 vuotta täyttäneiden osuudessa ovat suuria, ja erot kasvavat

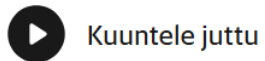

- Väestö ikääntyy kaikilla seuduilla mutta eri tahdissa
- Erot ovat kasvaneet myös hyvinvointialuetasolla, jolla palvelutarjontaan liittyvät haasteet erityisesti konkretisoituvat
- Ikärakenteen erot ovat yhteydessä muihin väestörakenteen eroihin: suurempi 65 vuotta täyttäneiden osuus ennustaa suurempaa pienituloisten osuutta 65-vuotiaista

Kantavatko nuoret taakan?

Nuoret kantavat valtavan taakan julkisen talouden kriisistä

Kolumni | Ajankuva: eläkeyhtiö käärii voitot, nuorille opiskelijoille ei jää mitään.

Adile Sevimli

27.11. 14:30

KIITOS 2008–2025. Veikö 17 vuotta nollakasvua tulevaisuususkon sukupolvelta suomalaisia?

- Absoluuttinen tuloliikkuvuus romahtanut
- Nuorten tulevaisuudenusko ja hyvinvointi Suomessa heikentyneet
- Sukupolvikokemuksena työttömyys, nollakasvu ja mielenterveyskriisi
- Orpon hallitus: kovat leikkaukset opiskelijoihin ja 30 000 köyhää lasta lisää

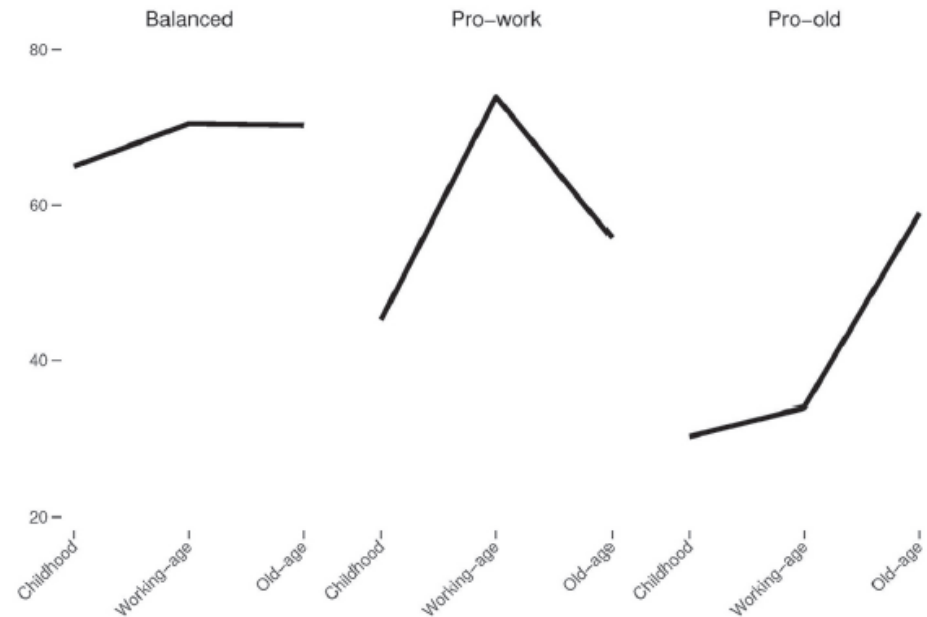
Väestön ikäääntymisen ei tarvitse johtaa nollasummapeliin

Jan Helmdag & Kenneth Nelson (2025)
Positive-sum solutions in the generational welfare state.
Social Sustainability in Ageing Welfare States
(eds. Vaalavuo, Nelson & Kuitto)

48

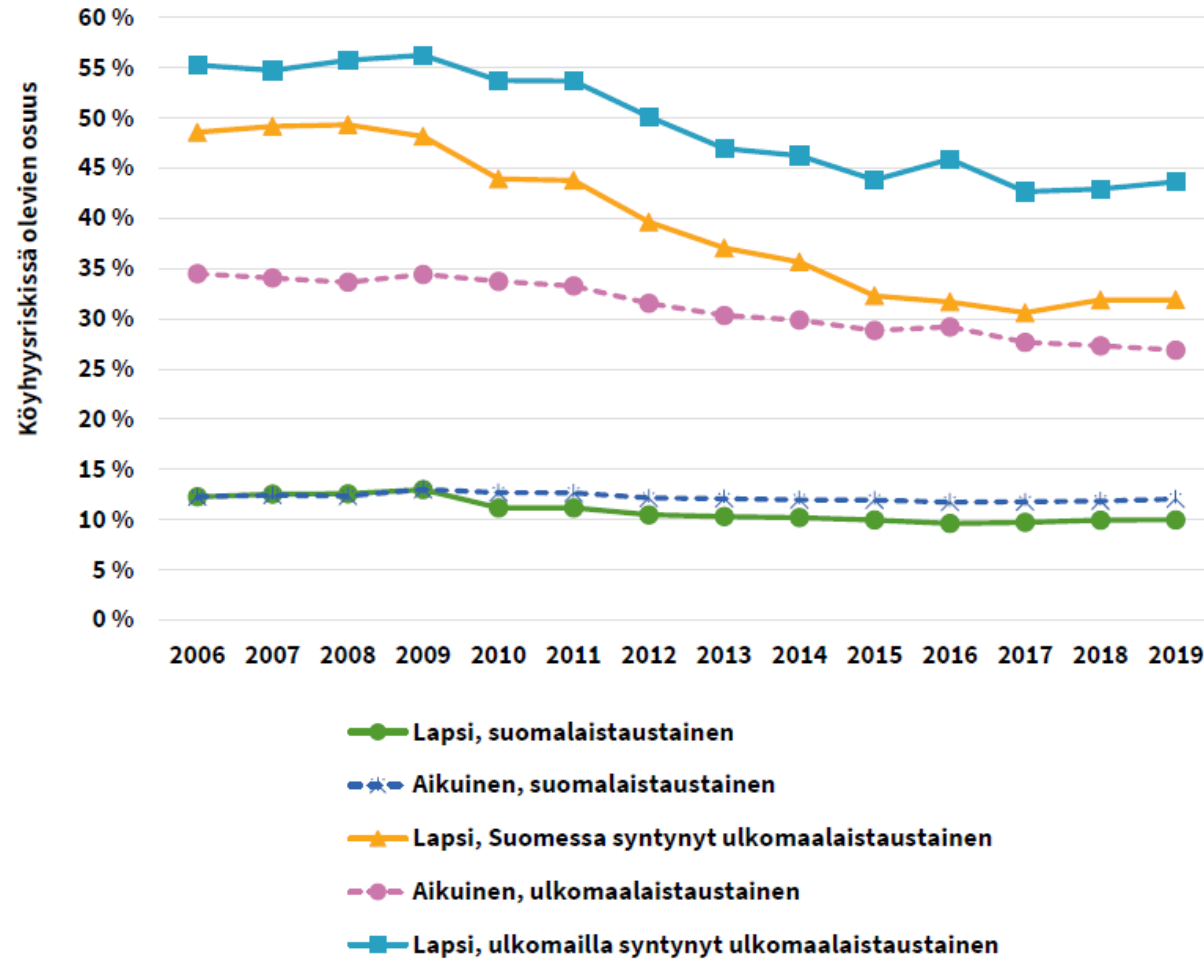
Social sustainability in ageing welfare states

Notes: The balanced subtype includes Austria, Denmark, Finland, France, Norway, and Sweden. The pro-work subtype includes Belgium, Germany, Japan, the Netherlands, and Switzerland. The pro-old subtype includes Australia, Ireland, Italy, New Zealand, United Kingdom, and the United States.

Figure 2.1 Income replacement in social insurance for three age-related social risks in 18 OECD countries (averages 1980–2010)

Lapsiköyhyysriski on ulkomaalaistaustaisilla moninkertainen

Lähde: Rintala, L., Sirniö, O., & Vaalavuo, M. (2023) Ulkomaalaistaustaisten lasten osuus köyhyysriskissä olevista lapsista on kasvanut. Tutkimuksesta tiiviisti 39/2023, Suomen sosiaalinen tila 6/2023. Terveystieteiden tutkimuskeskus, Helsinki.

Kuvio 1. Lasten (0–17 v.) ja työikäisten aikuisten (18–64 v.) köyhyysriskin kehitys syntyperän mukaan vuosina 2006–2019.

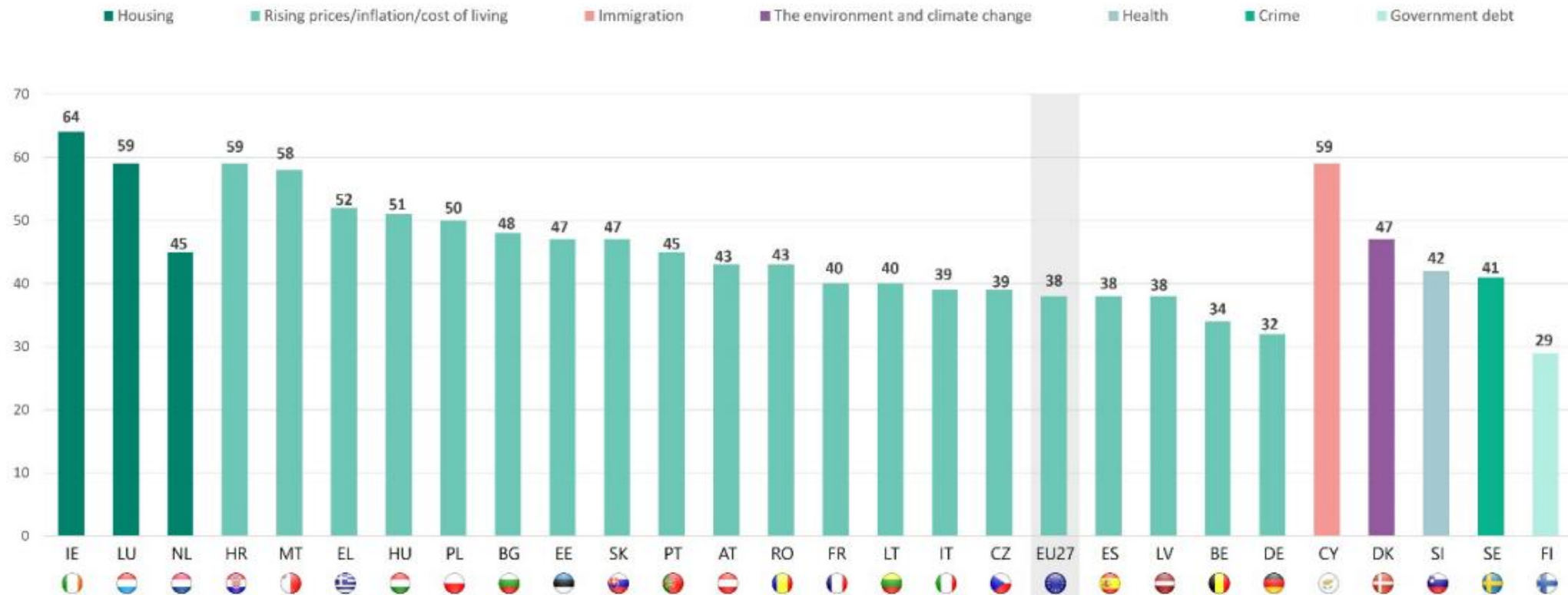
Talouskriisit ja leikkauspolitiikka

- Hyvinvointivaltion taloudellisen pohjan turvaaminen tärkeää myös tulevien sukupolvien hyvinvoinnille
- Rapauttavatko pysyvästi uskoa suomalaiseen hyvinvointivaltioon ja järjestelmän oikeudenmukaisuuteen?
- Sosiaalisen kestävyys näkökulmasta pohdittava, miten muutoksia ja reformeja tehdään niin, ettei nykyisten ja tulevien sukupolvien hyvinvointi ja yhdenvertaisuus vaarannu
- Keihin leikkaukset osuvat?

Suomessa sisäistetty hallituksen leikkaustarvepuhe

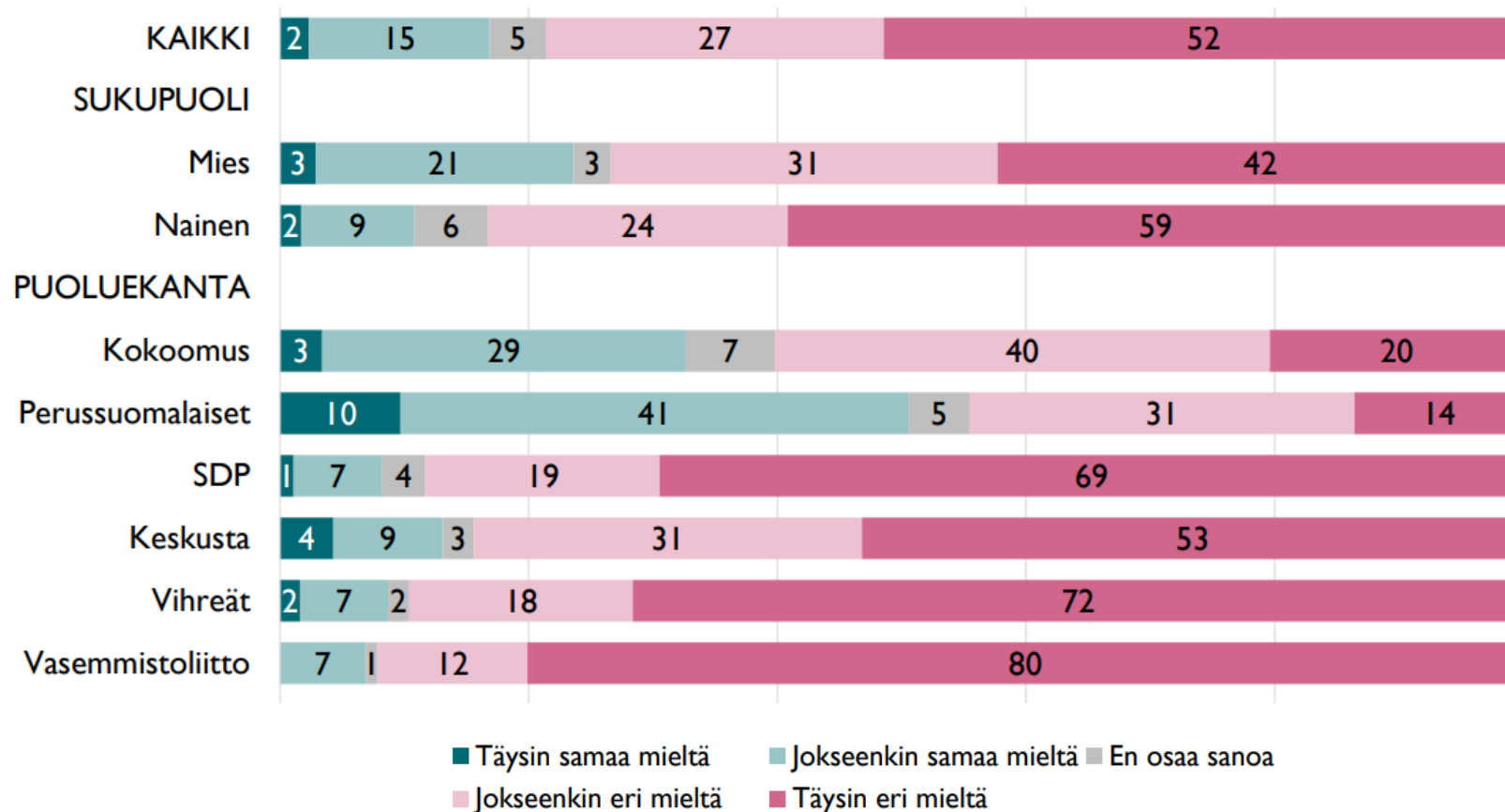
EUROBAROMETER REPORT
APRIL - MAY 2024

QA3. What do you think are the two most important issues facing (OUR COUNTRY) at the moment? (MAX. 2 ANSWERS)
(% - The most mentioned answer by country)

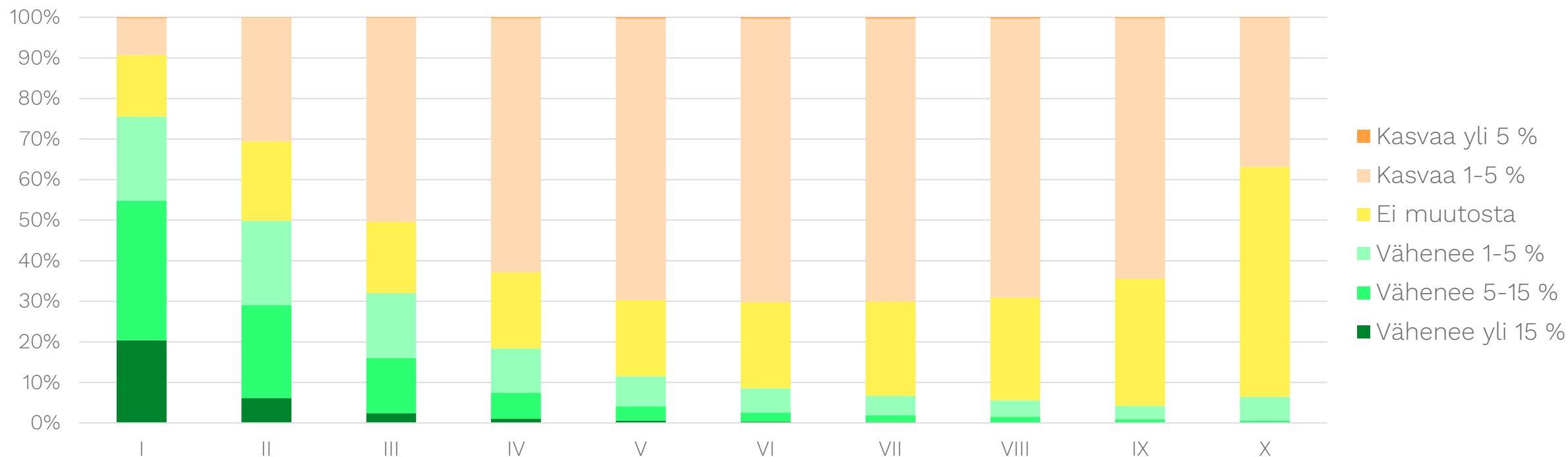
Kaikki samassa veneessä vai osa ylläpidon?

On hyväksyttävää, että osa väestöstä tippuu kyydistä, kun valtiontaloutta laitetaan kuntoon (%)

2024-2025 muutosten kohdentuminen tuloluokittain (Tervola / THL)

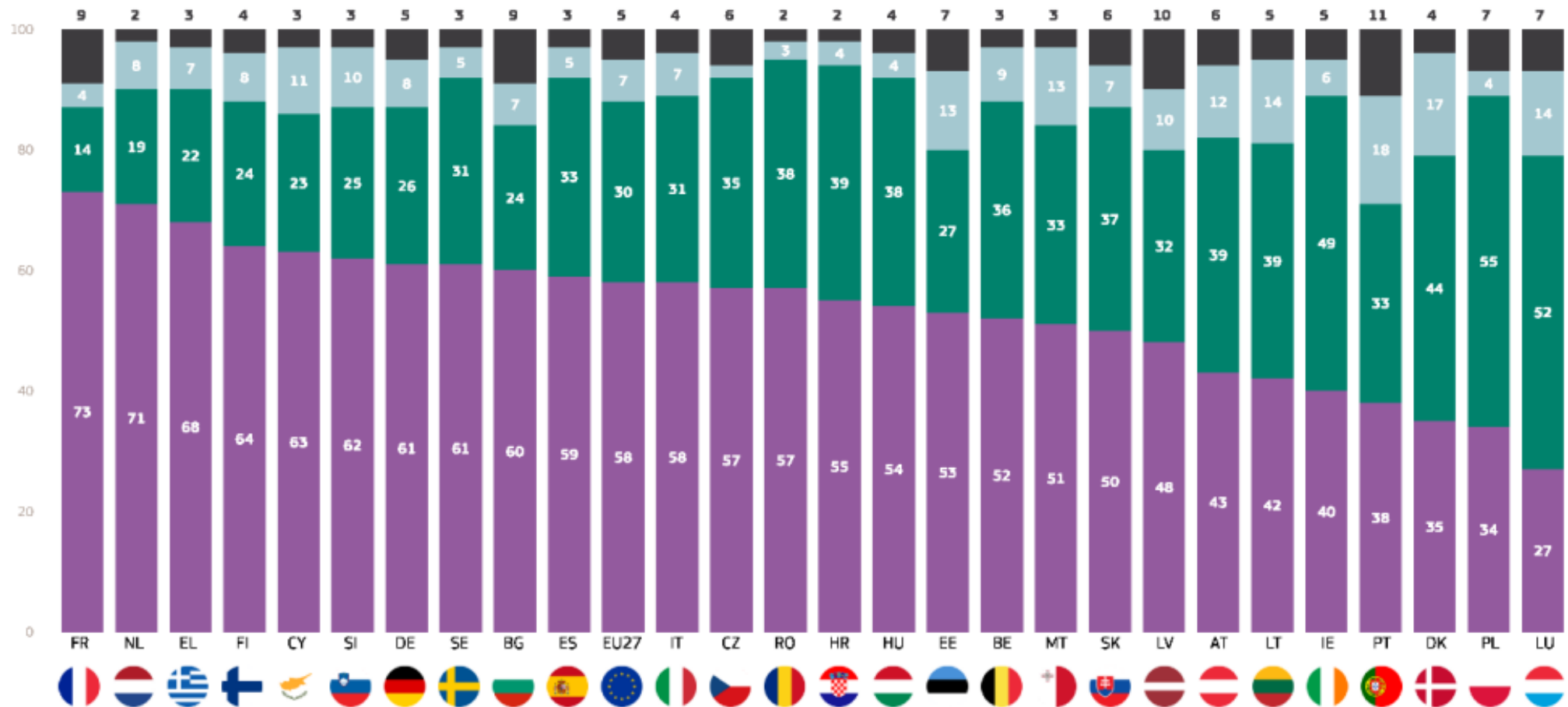
Kuvio 2. Vaikutukset kotitalouden tulokymmenyksen mukaan.

Kun asiat alkavat mennä väärään suuntaan...

EUROBAROMETER REPORT
APRIL - MAY 2024

D73.1. At the present time, would you say that, in general, things are going in the right direction or in the wrong direction, in...? :-(OUR COUNTRY) (%)

ST101 Apr/May 2024

● Things are going in the wrong direction ● Things are going in the right direction ● Neither the one nor the other ● Don't know

Kestävä hyvinvointi päättöksenteon keskiöön

Kestävä hyvinvointi päätöksenteon keskiössä

- Sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys eivät ole erotettavissa toisistaan
- Toimivat instituutiot ja prosessit kestävyysden takaajina myös jatkossa
- Tarvitaan monipuolisia ja luotettavia mittareita
 - Pelkkä bkt, mediaanitulojen kehitys tai pienituloisuusaste eivät vielä kerro koko totuutta
 - Jotkut mittarit reagoivat hitaasti muutokseen, mutta saattavat palautua entiselle tasolle sitäkin hitaammin
- Tarvitaan säännöllisesti mitattua tilastoa myös eri alueilla ja ihmisryhmissä

Päätöksenteon aikajänne:

Tulevien sukupolvien oikeudet pitäisi kirjata Suomen lakiin

Vieraskynä | Walesissa säädettiin laki tulevien sukupolvien hyvinvoinnista jo kymmenen vuotta sitten, ja EU laatii tulevaisuusvastuun ohjelman.

Kuuntele juttu

Timo Harakka, Sophie Howe

3.12. 19:15

Kiitos!

@mariavaalavuo.bsky.social

Maria.Vaalavuo@thl.fi